

D.nr. RUN/407/2017

HANDLINGSPLAN FÖR KOMMUNERNA I JÄMTLANDS LÄN OCH REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Område psykisk hälsa
2019 – 2022

Version: 4.0

Upprättad: 2019-12-17

Reviderad 2020-11-19

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring
1.0	2016-04-18	Nyutgåva arbetsgruppen
1.1	2016-05-23	
1.2	2016-06-08	Efter diskussion i arbetsgruppen.
1.3	2016-06-16	
1.4	2016-06-28	
1.5	2016-07-12	
1.6	2016-07-19	
1.7	2016-08-09	
1.8	2016-08-23	
1.9	2016-08-31	
1.10	2016-09-02	
1.11	2016-09-16	
1.12	2016-09-21	
1.13	2016-10-05	Efter synpunkter från L-IFO och Fredagsgruppen
1.14	2016-10-12	Efter inkomna synpunkter från elevhälsochefer samt träff länsnätverket psykiatri psykisk hälsa.
1.15	2016-10-17	Träff länsnätverket psykiatri psykisk hälsa.
1.16	2016-10-26	Efter synpunkter SVOM (161014) och Barnarenan (161021)
1.17	2017-06-13	Tillagda mål Barn och unga. Regionalt Jämtbusnätverk.
1.18	2017-06-30	Ändring mål Barn och unga efter synpunkter från länets elevhälsochefer.
1.19	2017-08-08	Träff länsnätverk psykisk hälsa. Översyn av handlingsplan och uppföljning av aktiviteter.
1.20	2017-08-22	Träff Regionalt Jämtbusnätverk. Slutlig översyn av mål Barn och unga.
1.21	2017-10-13	Synpunkter utifrån dragning i Barnarenan
1.22	2018-05-28	Uppföljning mål/analys i länsnätverk psykisk hälsa. Revidering av handlingsplanen.
1.23	2018-08-20	Träff länsnätverk psykisk hälsa. Översyn av handlingsplan.
1.24	2018-08-28	Träff regionalt Jämtbus-nätverk. Översyn av analys och handlingsplan.
1.25	2019-11-14	Revidering och uppföljning 2019
1.26	2020-11-19	Revidering och uppföljning 2020

Arbetsprocess 2016

Handlingsplanen togs fram i anslutning till arbetet med den regionala analysen och utifrån tidigare dokumentation om PRIO – arbetet. Arbetsgruppen bestod av representation från länets kommuner, brukarorganisationer (JLB) samt från Region Jämtland Härjedalen. Handlingsplanen förankrades hos kommunernas förvaltningschefer för vård och omsorg, Region Jämtland Härjedalens ledningsgrupp, hälso- och sjukvårdschef och omvårdnadsstrateg, länets elevhälsochefer, enhetschef folkhälsoenheten, verksamhetschef Ungdomsmottagningen, samt i BuZ.

Vidare förankrades handlingsplanen i L-IFO, Fredagsgruppen, SVOM och Barnarenan innan inlämning till SKL.

Arbetsprocess 2017

Handlingsplanen sågs över i enlighet med kraven i 2017 års överenskommelse mellan Regeringen och SKL och nya mål tillskapades. Arbetet skedde i Länsnätverk psykisk hälsa, med representation från länets kommuner, brukarorganisationer (JLB) och Region Jämtland Härjedalen. Mål avseende barn och unga togs fram i regionalt Jämtbusnätverk. Handlingsplanen förankrades hos kommunernas förvaltningschefer för vård och omsorg, Region Jämtland Härjedalens styrgrupp för stimulansmedel psykisk hälsa (områdeschef Barn, unga Vuxna, områdeschef vuxenpsykiatri, verksamhetsutvecklare primärvården, enhetschef ungdomsmottagningen), länets elevhälsochefer samt i BuZ tjänstemän.

Vidare förankrades handlingsplanen i L-IFO, Fredagsgruppen, SVOM och Barnarenan innan inlämning till SKL.

Arbetsprocess 2018

Handlingsplanen sågs över i enlighet med kraven i 2018 års överenskommelse mellan Regeringen och SKL. Arbetet skedde i Länsnätverk psykisk hälsa, med representation från länets kommuner, brukarorganisationer (JLB) och Region Jämtland Härjedalen. Mål avseende barn och unga reviderades i regionalt Jämtbusnätverk. Handlingsplanen förankrades hos kommunernas förvaltningschefer för vård och omsorg, Region Jämtland Härjedalens styrgrupp för stimulansmedel psykisk hälsa (områdeschef Barn, unga Vuxna, områdeschef vuxenpsykiatri, verksamhetsutvecklare primärvården, enhetschef ungdomsmottagningen) och länets elevhälsochefer.

Arbetsprocess 2019

Handlingsplanen sågs över i enlighet med kraven i 2019 års överenskommelse mellan Regeringen och SKL. Arbetet skedde i Länsnätverk psykisk hälsa, med representation från länets kommuner, brukarorganisationer (JLB) och Region Jämtland Härjedalen. Mål avseende barn och unga reviderades i regionalt Jämtbusnätverk. Slutligt dokument förankrades L-IFO och Fredagsgruppen, Barnarenan och SVOM.

Arbetsprocess 2020

Handlingsplanen har setts över i enlighet med kraven i 2020 års överenskommelse mellan Regeringen och SKL. Arbetet har skett i Länsnätverk psykisk hälsa, med representation från länets kommuner, brukarorganisationer (JLB) och Region Jämtland Härjedalen. Mål avseende barn och unga följdes upp och reviderades i regionalt Jämtbusnätverk. Nätverken har under uppföljningsprocessen getts möjlighet att lyfta lokala aktiviteter som skett under året för att nå handlingsplanens mål, ett urval av dessa finns beskrivna under kolumn aktiviteter i handlingsplanen.

Förankring/fortsatt hantering av dokumentet:

- 20/11 2020: förankring i L-IFO och Fredagsgruppen
- 27/11 2020: förankring i Barnarenan
- 4/12 2020: förankring i SVOM
- 31/1 2021: inlämning till SKR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Definitioner och begrepp.....	5
1 Inledning och bakgrund	6
1.1 Målgrupp och syfte.....	6
1.2 Nuläge och analys	7
1.3 Tidsplan.....	8
1.4 Ansvarsfördelning	8
1.5 Ekonomiska resurser	8
1.6 Avgränsningar och pågående aktiviteter inom området psykisk hälsa.....	9
1.7 Uppföljning av handlingsplanens mål och aktiviteter	9
2 HANDLINGSPLAN/Uppföljning/analys 2020.....	10
2.1 Barn och ungas psykiska hälsa	10
2.2 Främjande och förebyggande arbete	19
2.3 Tillgängliga och tidiga insatser	23
2.4 Utsatta grupper	24
2.5 Enskildas delaktighet och rättigheter.....	28
2.6 Ledning, styrning och organisation	30
3 Aktivitetskostnader	34
4 Redovisning av Stimulansmedel 2020.....	34

Definitioner och begrepp

Följande begrepp som används i handlingsplanen betyder:

SVOM (Sociala vård- och omsorgsgruppen) är en politisk samverkansgrupp med representation från samtliga kommuner och Region Jämtland Härjedalen.

Barnarenan är en länsövergripande samverkansarena med fokus på barnfrågor. Deltar i Barnarenan gör utvalda politiker och tjänstemän från Region Jämtland Härjedalen samt länets kommuner.

BuZ är en länsövergripande samverkansarena. Deltar gör politiker och tjänstemän från kommunernas barn- och utbildningsförvaltningar.

Fredagsgruppen är en gruppering som består av representanter från kommunerna och Region Jämtland Härjedalen med uppdrag att vara ett beredningsorgan till SVOM.

L-IFO är en gemensam samverkans- och kunskapsarena för länets kommuner och Region Jämtland Härjedalen inom hälso- och sjukvård och individ och familjeomsorg samt skolfrågor. Uppdraget är bl.a. att vara ett beredningsorgan till SVOM och ett informationsorgan i olika frågor.

SocSam är en samverkansarena för länets kommuner. Deltar gör socialnämndsordföranden, förvaltningschefer/motsv. och samordnare social välfärd inom Region Jämtland Härjedalen. SocSam syftar till att dra nytta av varandras erfarenheter och resurser, förändringsarbete, kontakter med hälso- och sjukvården etc.

Ledningskraft är en operativ arbetsgrupp för länets äldrefrågor. Deltar gör chefsrepresentanter från kommunerna och chefer i slutenvård inom Region Jämtland Härjedalen.

JämtBus är en regional samverkansöverenskommelse mellan hälso- och sjukvården och kommunen kring barn och unga som riskerar att fara illa.

JLB (Jämtlands läns brukarråd) är ett samarbetsorgan bestående av patient-, brukar- och anhörigorganisationer inom psykisk hälsa, missbruks- och beroendeområdet. JLB är en ideell förening (paraply) med de samarbetande föreningarna/organisationerna som enda medlemmar.

SKL – Sveriges kommuner och landsting.

SIP – Samordnad individuell plan enligt Socialtjänstlagen §2 kap § 7 och Hälso- och Sjukvårdslagen § 3f.

Samjamt (Samordningsförbundet Jämtlands län) – samarbete mellan länets kommuner, Region Jämtland Härjedalen, Försäkringskassa och Arbetsförmedling. Målgrupp är människor i åldrarna mellan 16 och 64 år med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Syftet är att skapa möjligheter och stärka människor i målgrupperna så att de på sikt kommer ut på eller närmar sig arbetsmarknaden

Sirona Health Solutions - Ett skandinaviskt managementkonsultbolag.

PRIO – Plan för riktade insatser på område psykisk hälsa.

UVAS (Unga utan varken arbete eller studier) – UVAS är ett projekt där Region Jämtland Härjedalen är projektägare och där alla åtta kommunerna är aktiva. Projektets mål är att hitta och aktivera ungdomar mellan 15-24 år som inte är i arbete eller studier.

1 INLEDNING OCH BAKGRUND

Under 2011 arbetades den första överenskommelsen om samarbete mellan kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen, gällande personer med psykiska funktionsnedsättningar. Länets samtliga kommuner och Region Jämtland Härjedalen antog därefter överenskommelsen efter beslut från SVOM. Överenskommelsen har därefter årligen genomgått översyn genom arbetsgruppen PRIO.

I Jämtlands län finns för åren 2014-2025 ”Mål för gemensam hälso- och sjukvårdspolitik” vilka har antagits av länets kommuner och landstinget (nuvarande Region Jämtland Härjedalen). Såväl genomförd analys och beslutad handlingsplan följer angivna mål i gemensam hälso- och sjukvårdspolitik¹.

Årligen har handlingsplaner upprättats på såväl regional som lokal nivå, vilka förankrats och implementeras det kommande året. Nya direktiv för 2016 gav kommunerna och Region Jämtland Härjedalen stimulansmedel för att göra en gemensam analys- och handlingsplan, i syfte att ytterligare utveckla insatser på område psykisk hälsa.

I arbetet med den länsövergripande analysen- och handlingsplanen har representanter från länets alla kommuner, Region Jämtland Härjedalen och JLB bildat en arbetsgrupp. Arbetet i arbetsgruppen har genom analysens resultat, skapat möjlighet till att utforma långsiktiga- och kortsiktiga mätbara mål. För att nå de långsiktiga målen, uppsatta på en femårsperiod, har kortsiktiga mål, med tillhörande aktiviteter, formulerats. Genom att genomföra aktiviteterna och uppnå de kortsiktiga målen, nås således de långsiktiga målen. Till aktiviteterna finns en tidsplan och i vissa fall mätbara indikatorer för uppföljningsarbete och utvärdering.

Länet har valt att involvera Jämtlands Läns Brukarråd i hela processen runt överenskommelsen, analysen och handlingsplanen. JLB har medverkat i framtagandet och ingått i den arbetsgrupp som arbetat med uppföljning, utveckling och komplettering av handlingsplanen. JLB har deltagit och medverkat på lika villkor som kommunerna och Regionen. De har löpande varit med i diskussioner, påverkat arbetet och deras synpunkter har omhändertagits.

Regeringen och SKL presenterade fem fokusområden för arbetet med analys- och handlingsplan.

De fem fokusområden som Regeringen och SKL presenterat är:

1. Förebyggande och främjande arbete
2. Tillgängliga och tidiga insatser
3. Utsatta grupper
4. Enskildas delaktighet och rättigheter
5. Ledning, styrning och organisation

1.1 Målgrupp och syfte

Handlingsplanen är ett underlag för mål och aktiviteter utifrån överenskommelsen. Målgrupperna är barn och unga, vuxna och äldre samt nyanlända och utsatta grupper med psykisk ohälsa. I det fall en målgrupp inte är specifikt utpekad rör målen i handlingsplanen samtliga nämnda målgrupper. Planen utgår från ett jämställdhetsperspektiv och målen rör både kvinnor/män samt flickor/pojkar. Då hälsan är ojämnställd ska dock flickor och kvinnors psykiska hälsa beaktas särskilt i det framtida arbetet med planens målområden.

I den första utgåvan av planen år 2016 var mål som särskilt riktade sig mot barn och unga integrerade i den samlade planen. Inom ramen för överenskommelsen mellan Regeringen och SKL 2017 ställdes

¹ <http://www.regionjh.se/politikochinsyn/samverkankommunregion/malochregionalastrukturer>

särskilda krav på analys och handlingsplan inom område barn och unga upp till och med 24 år. Denna fördjupade analys och handlingsplan skulle redovisas separat till SKL. Med anledning av detta samlades mål som direkt rör barn och unga under en egen rubrik (2.1).

Syftet med handlingsplanen är att uppmärksamma befolkningens behov och förutsättningar, beträffande de fem fokusområden som ingår i de överenskommelser som sluts mellan SKL och regeringen, ”Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa”. Handlingsplanen skall också redovisa den ansvarsfördelning som finns för respektive behov och visa på vägar för samordning för att effektivisera och utföra arbetet. Mål och planering kring verksamheterna skall presenteras, såväl övergripande i länet som inom respektive kommun. Slutligen skall också analyser och aktiviteter visa på möjligheter till gränsöverskridande samverkan, samverkan med brukarorganisationer och andra berörda parter.

Utifrån handlingsplanen, dess mål, aktiviteter och indikatorer, kommer länets kommuner och region Jämtland Härjedalen sätta upp egna mål och aktiviteter för att uppnå handlingsplanens mål.

1.2 Nuläge och analys

Stimulansmedel och krav

2020 års överenskommelse innebär att 1 716 000 000 kronor tillfaller regioner och kommuner för att stimulera utvecklingen inom område psykisk hälsa. Till regionerna fördelas medel till:

1. Utvecklingsarbete utifrån handlingsplaner och utveckling av mobila lösningar eller liknande,
2. Insatser för barn och unga, 3. Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård och 4. Traumavård.

Till kommunerna fördelas medel till: 1. Utvecklingsarbete utifrån handlingsplaner och utveckling av mobila lösningar eller liknande och 2. Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård och socialtjänst. Till länsnivå fördelas medel till: 1. Insatser för personer med samsjuklighet, 2. Insatser för stärkt brukarmedverkan, 3. Suicidprevention och 4. Ungdomsmottagningen.

Revidering av handlingsplanen

Handlingsplanens långsiktiga- och kortsiktiga mål har under 2020 följts upp, setts över och reviderats.

Analys

I Jämtlands län gav Region Jämtland Härjedalen och kommunerna 2016 Sirona Health Solutions uppdrag att genomföra en länsövergripande analys utifrån SKLs och Regeringens direktiv. Sirona Health Solutions utförde en kvantitativ analys av offentligt tillgängliga och interna data, samt genomförde intervjuer med tio nyckelpersoner inom Jämtlands län. En sammanfattning av analysen återfinns i *bilaga 1*.

2017 bedömde länet att den analys som genomfördes 2016 fortsatt var aktuell och en revidering av analysen genomfördes därmed ej. Region Jämtland Härjedalen och kommunerna uppdrog dock till Sirona Health Solutions att genomföra en länsövergripande analys inom område barn och unga upp till 24 år (inklusive ungdomsmottagningens arbete) utifrån SKLs och Regeringens direktiv. Sirona Health Solutions utförde en kvantitativ analys av offentligt tillgängliga och interna data (utifrån de nyckelindikatorer som har tagits fram av SKL), samt en kvalitativ analys utifrån en enkätundersökning som riktade sig till unga personer mellan 15-24 år. En sammanfattning av de två analysdelarna återfinns i *bilaga 2*.

2018 genomfördes en analys av länets insatser för att förebygga ohälsa, förbättra skolresultatet, ta hand om barn i behov av sammansatt stöd samt resultatet av specialistinsatser. En sammanfattning av analysen återfinns i *bilaga 3*. Analyserna finns i sin helhet på Region Jämtland Härjedalens hemsida.²

2

https://www.regionjh.se/forpersonalovrigavardgivareochpartners/samverkankommunregion/avtalochoverenskommelser/psykisk_halsa.4.24dbae4915fc6c293fc1da5a.html

De mål som inryms i handlingsplanen, och som har baserats på de analyser som genomförts 2016 och 2017 och 2018, har under 2019 och 2020 följts upp och analyserats i anslutning till handlingsplanens mål.

1.3 Tidsplan

De långsiktiga målen i handlingsplanen har sedan upprättandet 2016 sträckt sig fram till 2020. 2019 års handlingsplan omfattar tidsperioden 2019-2022. Respektive mål, delmål och aktivitet har en egen tidsplan.

1.4 Ansvarsfördelning

SVOM och Barnarenan är länsgemensamma politiska arenor som godkänner analys- och handlingsplan. Fredagsgruppen och L-IFO är beredande organ inför SVOM samt Barnarenan och skall efter handlingsplanens godkännande praktiskt ansvara för handlingsplanens intentioner och det fortsatta arbetet.

1.5 Ekonomiska resurser

Enligt den fördelningsnyckel SKL redovisat har Region Jämtland Härjedalen beviljats och fått stimulansbidrag för satsningen Psykisk hälsa 2020, enligt följande:

I Analysarbete och lokala handlingsplaner	3 799 525, 42
II Barn och unga, inklusive BUP	4 442 360, 37
III Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård	1 266 508, 47
IV Traumavård	633 254, 24
TOTAL INOM SATSNINGEN PSYKISK HÄLSA	10 141 648, 50

Kommunerna har för gemensam analys och handlingsplan tillsammans erhållit:

I Analysarbete och lokala handlingsplaner	2 533 316,94
II Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård och socialtjänst	1 266 508,48
TOTALT	3 799 825,42

Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner har gemensamt erhållit:

I Stärkt samverkan för personer med samsjuklighet	6 203 183, 05
II Insatser för stärkt brukarmedverkan	1 000 000, 00
III Suicidprevention	2 533 016, 95
IV Ungdomsmottagningen (objekt 9904)	1 800 956,91
TOTALT	11 537 156, 91

Totalt har länet erhållit: **25 478 630 kr**

1.6 Avgränsningar och pågående aktiviteter inom området psykisk hälsa

I Jämtlands län pågår ett flertal satsningar och projekt på området psykisk hälsa, samtliga satsningar ingår ej i denna plan utan begränsas till aktiviteter som har godkänts av kommunerna och regionen gemensamt inom ramen för aktuell statlig satsning psykisk hälsa.

1.7 Uppföljning av handlingsplanens mål och aktiviteter

Fredagsgruppen och L-IFO beslutar om uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. Uppföljning av handlingsplanen sker årligen.

Uppföljningen av indikatorerna har utgått från följande värden:

 Positiv utveckling och/eller målet har uppnåtts	 Delvis positiv utveckling och/eller målet har delvis uppnåtts	 Försämrat resultat och/eller målet har inte uppnåtts
 Målet ska tas bort	 Målet ska kvarstå (perioden i tidsplanen förlängs om året har passerat)	

2 HANDLINGSPLAN/UPPFÖLJNING/ANALYS 2020

2.1 Barn och ungas psykiska hälsa

Mål/aktiviteter 2019-2022	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2020	Uppföljning indikator	Resultat
<p>Identifiera vilka barn och ungdomar som löper risk att utveckla psykisk ohälsa och erbjuda dem adekvat stöd.</p> <p><i>Varje huvudman ansvarar för att identifiera vilka barn som löper risk att utv. en psykisk ohälsa samt att verka för att barnen och deras föräldrar ska erhålla adekvat stöd. Tonårsflickor bör särskilt uppmärkas, och stödjas genom främjande och förebyggande insatser samt tidiga bedömnings- / behandlingsinsatser inom BUP.</i></p> <p><i>Bibehålla/ utv.fungerande samv.former i syfte att säkerst. att barn och unga kan erhålla förebyggande/ tidiga insatser mot psykisk ohälsa. Upprätta/ vidareutv.</i></p>	<p>Följ hälsoutvecklingen hos skolbarn på klass-, skol-, kommun- och länsnivå via hälsosamtal i skolan.</p> <p>Statistikinhämtande – Hälsosamtal i skolan (2019), Hälsa på lika villkor (2018)</p> <p>Antalet träffar i befintliga samverkansforum.</p> <p>Har lokala barnhälso-team bildats? Vilken effekt har teamen gett?</p>	2018-2022	Barnarenan L-IFO	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Psykisk hälsa är 2020 en prioriterad fråga i det regionala Jämtbus-nätverket. • Tilia bedriver hösten 2020- våren 2021 ett projekt som bekostas av stimulansmedel för stärkt samverkan psykisk hälsa. Projektet ”Hur vet jag om det är psykisk ohälsa eller bara livet som gör ont?” riktar sig till gymnasieelever och syftar till att öka kunskapen om psykisk (o)hälsa hos unga, med fokus på psykiska besvär som oro, ångest, ångslan och stress. • Berg och Östersunds kommuner erbjuder föräldraskapsstöd på distans för att öka tillgängligheten till tidigt stöd. Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen har under 2020 erhållit del av stimulansmedel för stärkt samverkan psykisk hälsa för att utveckla förstärkt föräldrastöd i Östersund och övriga länet. • Krokoms kommun har påbörjat ett projekt ”Brobygge” i samverkan mellan skola och socialtjänst, målet är att öka måluppfyllelse för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Projektet finansieras initialt av 2019 års 	<p>Jämtbus 4 träffar</p> <p>Elevehälsochefer 4 träffar</p> <p>Barnhälso-team i 3 kommuner.</p> <p>Riktlinjen togs fram 2018 och det är för tidigt att säga vilka effekter teamen gett för barn och unga.</p> <p>Andelen kvinnor 16-29 år med nedsatt psykiskt välbefinnande 28%, andelen män 17%. Källa Hälsa på lika villkor, Länsrapport 2018</p>	<p>➔</p> <p>●</p>

<p><i>handlingsplaner för att möta målgruppen.</i></p>				<p>stimulansmedel riktat till stärkt samverkan. Krokombarn har även genomfört föreläsning med Tilia för att synliggöra ungas situation.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ragunda kommun har påbörjat ett samarbete mellan skola och socialtjänst "Ragunda Trampolinen – behandlande skola" i syfte att kunna erbjuda tidigt stöd i samverkan. • BuP har förstärkt bemanningen på sin mottagning för att erbjuda god tillgänglighet till råd och stöd på mottagningstelefon. Möjlighet till första bedömning samma dag per telefon 		
<p>Höja kompetensen kring att ex. förebygga/tidigt upptäcka psykisk ohälsa hos barn och ungdomar, företrädesvis genom implementering av evidensbaserade metoder.</p>	<p>Antalet utbildningstillfällen och utbildade personer.</p>	<p>2019-2020</p>	<p>Barnarenan L-IFO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • PAX i skolan, YAM, MHFA, Signs of Safety (SoS) och KIBB implementeras i kommunerna för tidig upptäckt av psykisk ohälsa. • I Bräcke finns planer på att utbilda all personal inom socialtjänsten i MHFA. En stor utbildningsinsats skulle starta under våren men den är framflyttad till hösten med anledning av Corona. I Krokombarn ska arbete och integration gå i MHFA. • I Åre får alla årskurs åtta erbjudande om att delta i YAM. alla kommunanställda erbjuds att delta i MHFA-utbildning. 	<p>PAX; Östersund: 3 instruktörer, 56 utbildade lärare. Berg: 3 instruktörer, 18 PAX-klassrum Härjedalen: 1 instruktör Krokombarn: 3 instruktörer Bräcke: 3 instruktörer Åre: 3 instruktörer</p>	<p>↑ ●</p>
<p><i>Varje huvudman ansvarar för att berörd personal har/ erhåller regelbunden adekvat kunskap (ex. personal inom skola, socialtjänst etc). Kompetenshöjning kan ske exempelvis genom utbildning. Implementering av metoden MHFA i Jämtlands län. Se över möjligheten att införa ex. YAM eller PAX i skolan.</i></p>					<p>Åre har YAM-instruktörer och implementerar modellen. Östersund, Krokombarn, Härjedalen, Bräcke har utbildat personal i SoS. Östersund och Berg har utbildat personal i KIBB.</p>	

<p>Utveckla/öka tillgängligheten till lärande för barn/unga med funktionsvariation/nedsättning (ex. digitala hjälpmedel, intryckssanering i klassrum).</p>	<p>Antal utbildningstillfällen</p>	<p>2019-2020</p>	<p>Barnarenan L-IFO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Berg har genomfört riktade utbildningsinsatser mot personal till elever med intellektuell funktions-nedsättning, Mellan 15-20 lärare och elevresurser har deltagit. • Bräcke har en övergripande specialpedagog med kompetens mot funktionsvariation. Handledning sker utifrån behov. Skolan har även en logoped som kan stödja i digitala hjälpmedel. • Östersund har haft föreläsning för alla rektorer (30 st) i skolan av en av kommunens psykologer. 	<p>Inga utbildningstillfällen på regional nivå.</p> <p>Lokala utbildningar har rapporterats från två kommuner.</p>	<p> </p>
<p><i>Utbildningsinsatser för att öka kunskap bland personal som möter målgruppen.</i></p>						
<p>Etablera ett Barnahus i Jämtlands län i syfte att erbjuda barn som utsätts för vålds- och sexualbrott en rättssäker handläggning samt tillgång till tidiga sociala-, medicinska och psykologiska stödinsatser.</p>	<p>Har utbildnings-/utvecklingsinsatser genomförts för att stärka arbetet i Barnahus 4e rum (psykisk hälsa)?</p>	<p>2019-2020 2020-2021</p>	<p>SVOM L-IFO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • SVOM tog i juni 2019 beslut om att ett Barnahus ska etableras i Jämtlands län. Ska finansieras gemensamt av Region Jämtland Härjedalen (RJH), länets kommuner och polisen. Östersunds kommun ska vara huvudman. • Avtal och plan för uppföljning är beslutade under 2020. Verksamheten i drift hösten 2020. <p>De mål och aktiviteter som ingick i 2019 års handlingsplan har genomförts och uppnåtts. Målet ska kvarstå och aktiviteter/indikatorer riktas mot att få en väl fungerande verksamhet (grön text, ny aktivitet).</p>	<p>Aktiviteter/indikatorer från 2019 års handlingsplan är uppfyllda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har Barnahus etablerats? Ja • Har rutiner och riktlinjer tagits fram och beslutats? Ja • Har kvalitetsgr. modell tagits fram och beslutats? Ja 	<p> </p>
<p><i>Genomföra utbildnings- och utvecklingsinsatser i syfte att få till en fungerande samverkansstruktur inom ramen för barnahus 4e rum (psykisk hälsa). (ny aktivitet)</i></p>						

<p>Säkerställa att barn och ungdomar på ett lättillgängligt sätt kan tillgodogöra sig information om var de kan vända sig när de mår dåligt.</p>	<p>Har kommunen/regionen info. på sin startside om var man kan vända sig om man mår dåligt? Ja/Nej?</p>	<p>2019-2020 2020-2021</p>	<p>Barnarenan</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Flera kommuner delger att skolsköterska och kurator i samband med skolstart besöker klasser för att informera om sin verksamhet. I samband med hälsosamtalen pratar även skolsköterska om var de ska vända sig när de mår dåligt. • Skolsköterskan skickar ut info till vårdnadshavare. Uppdaterade sidor på skolornas hemsida vem som arbetar på skolan från barn- och elevhälsan med mail och telefonnummer. • I samband med föräldramöten finns kuratorer med och informerar föräldrar om kontaktvägar. Skolpsykologen deltar på föräldramöten i den utsträckning som är möjlig. 	<p>4 kommuner (Bräcke, Härjedalen, Strömsund och Östersund) har information riktad till barn och unga som mår dåligt på hemsidan, dock ej på startsidan. Region J/H hänvisar till www.umo.se på sin hemsida samt info på 1177.</p>	<p> </p>
<p><i>Varje huvudman ansvarar för att tillhandahålla information om var barn och unga kan vända sig när de mår dåligt, ex genom informationskampanjer.</i></p> <p><i>Information om kontaktvägar vid dåligt mående på kommunernas/regionens hemsidor ska vara lättillgänglig, utan krångliga sökvägar.</i></p>	<p>Statistik, tillgänglighet till första besök</p>	<p>2019-2020</p>	<p>SVOM Barnarenan L-IFO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • BuP har ökad bemanning på sin mottagning, vilket är det team som till störst del hanterar första linjen inom BuP. • BuP har ökat möjligheten använda videomöten i vården. 	<p>2017 fick 84 % en första bedömning inom 30 dagar.</p> <p>2018 fick 59% en första bedömning inom 30 dagar.</p> <p>2019 fick 59 % en första bedömning inom 30 dagar.</p> <p>2020 jan-sept fick 39 % första bedömning</p>	<p> </p>

<i>linjeansvar (följ SKLs arbete).</i>					inom 30 dagar. Källa: vantetider.se	
Öka tillgängligheten för utredning hos barn- och ungdomspsykiatri samt föräldra- och barnhälsan.	Statistik, tillgänglighet till fördjupad utredning/behandling	2019-2020	SVOM Barnarenan L-IFO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> BuP har under året arbetat med ett projekt som syftat till att effektivisera utredningar genom att få ett mer sammanhållet flöde internt i de fall utrednings-frågeställningen är för-arbetad av elevhälsa och inga andra barn-psykiatriska behandlings-behov föreligger. Köpt upphandlade utredningar (ca 50 st.) i syfte att korta köer. 4 anställda specialistpsykologer. 10 st under utbildning. 	2019: 0% fick tid för fördjupad utredning/behandling inom 30+30 dagar. 2020 jan-sept: 91% fick tid för fördjupad utredning och behandling inom 30+30 dagar. Källa: vantetider.se	
<i>Exempelvis genom att möjliggöra att fler specialistpsykologer utbildas inom befintlig personalstyrka.</i>	Antalet specialister					
Utveckla den distansoberoende vården för barn och ungdomar.	Statistik, antal genomförda internetbehandlingar	2019-2020	SVOM Barnarenan L-IFO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> BuP har ökat tillgången till teknisk utrustning. Verksamhetsutvecklare har uppdrag att internutbilda medarbetare i användandet av tekniken samt tagit fram rutiner i verksamheten för att erbjuda patienter ebesök. Internetbehandling är implementerad i verksamheten sedan 2016. Under 2020 dock haft begränsad tillgång p.g.a oklarheter kring programrättigheter. Beräknas dock kunna återupptas senare under hösten 2020 	Ca 300 ebesök genomförda under 2020.	
<i>Exempelvis genom utvecklande av internetbehandlingar inom BUP.</i>						

<p>Öka tillgängligheten till ungdomsmottagningen i länet.</p>	<p>Tillgänglighets data.</p> <p>Östersunds UM 2019, jan-13 nov: 5134 journalförda besök. 3787 till barnmorska, 740 till kurator, 550 läkare, 3 psykoterapeut, 54 till undersköterska</p> <p>Strömsunds UM. 2019, jan-13 nov: 251 journalförda besök. 138 till barnmorska, 88 till kurator och 25 till läkare</p> <p>Härjedalens UM: 2019, jan-13 nov: 189 journalförda besök. 174 till barnmorska, 15 till kurator och 0 till läkare</p>	<p>2018-2022</p>	<p>SVOM</p> <p>Barnarenan</p>	<p>Siffrorna har inte hämtat sig under 2020. Den lägre besöksstatistiken har troligen fler olika anledningar.</p> <p>Östersund UM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psykolog 1,0 tillsatt först i mars. Barnmorska 1,0 tillsatt först i april. Barnmorska 0,4 tillsatt i augusti. Full läkarbemanning på 60% endast fram till sista juni, därefter endast 20% fram till 1 september då bemanningen ökat till 40%. Rekrytering för resterande 20% klar nu, tillsättning först 2021. Ny personal har betytt inskolning och utbildning, vilket resulterar i färre bokade besök. • Covid19 pandemin med många avbokning i sista minuten. Både pga sjuka unga men också sjuk personal/VAB. • Avsatt tid för att jobba fram digitala lösningar som videobesök och chatt. Videobesöken är nu igång och unga bokar själva på 1177, både till bm och kurator/psykolog. Chatt pågång. • Startat gruppaktivitet i Ösd med unga som sökt för psykisk ohälsa: <ol style="list-style-type: none"> 1. fysisk aktivitet i grupp 2. ACT – utifrån känslan av stress/oro • Färre drop-in tider då vi under pandemin inte kunnat ta emot fler än 5 unga samtidigt i väntrummen. <p>Strömsund UM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Covid och många sena avbok pga sjukdom hos unga och personal/VAB • Renovering av huset där SUM ligger hela våren vilket orsakade buller och svårt att hitta rätt + helt stängd mottagningen under 1 månad under våren/sommaren. 	<p>Tillgänglighet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Östersunds UM 2020, jan-27 okt: 4224 besök. 2934 till barnmorska, 782 till kurator, 137 till psykolog, 347 läkare, 24 till undersköterska • Strömsunds UM. 2020, jan-27 okt: 151 besök. 86 till barnmorska, 57 till kurator och 8 till läkare • Härjedalens UM: 2020, jan-27 okt: 260 besök. 134 till barnmorska, 120 till kurator och 6 till läkare. • Videobesök 2020 44 st till barnmorska. • ACT-grupp 2020, 5 ungdomar • Fysisk aktivitet: 2020: 10 ungdomar 	
---	---	------------------	-------------------------------	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> • Miss i information om byte av dag från onsdag till tisdag under några veckor. • Pga endast 20% - 40% läkare sedan 1 juli har det varit svårt att bemanna läkare på SUM, blivit färre dagar. <p><i>Härjedalen UM, bra siffror trots:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ny barnmorska från februari som också är nyutexaminerad. Läkare på 2,5 % också stort behov av inskolning och utbildning. Tagit färre bokade besök. • Covid pandemin med många avbok pga sjuk hos unga och sjuk/VAB hos personal. 		
<p>Öka andelen barn och unga som är som behöriga att söka program på gymnasiet.</p> <p><i>Varje huvudman ansvarar för att öka antalet barn och unga som uppnår fullständiga grundskolebetyg. Målgruppen samhällsplacerade barn (barn och unga placerade i familjehem och HVB-bem) bör särskilt beaktas i arbetet.</i></p> <p><i>Utveckla/fortsatt utveckla samverkan mellan berörda aktörer i syfte att erbjuda barn och ungdomar som inte befinner sig i skolan (hemmasittare) stöd i att gå</i></p>	<p>Statistik - Andel barn som är behöriga till gymnasiet efter grundskolan.</p> <p>Går ej att mäta på länsnivå från och med 2020.</p> <p>Skolverket publicerar från den 1 september 2020 endast statistik på riksnivå. Målet tas därav bort inför 2021.</p>	2018-2022	L-IFO	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skolfam är nu implementerat i Östersunds kommun (förbättrad skolgång för placerade barn). • I Berg ska språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) genomsyra alla ämnen. • I Bräcke sker samverkan mellan elever/ föräldrar, skola och studie. och yrkesvägledaren under högstadiet. Elevehälsan följer upp frånvaro samt måluppfyllelse hos elever. • I Ragunda arbetar skola och socialtjänst tillsammans med det långsiktiga målet att alla elever ska vara behöriga. De flesta av insatserna syftar till att öka behörigheten. En del av Trampolinens syfte är att de elever som omfattas ska klara av att fullgöra en skolgång. • Krokoms kommun har påbörjat ”Brobygge” i samverkan mellan skola och socialtjänst, målet är att öka måluppfyllelse för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. 	<p>Elever i årskurs 9 i Jämtlands län som är behöriga till ett yrkesförberedande eller högskoleförberedande gymnasie-program (%):</p> <p>2017: 81,9 %</p> <p>2018: 84,6 %</p> <p>2019: 85,3 %</p> <p>2020: 85,3% av landets elever var behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan.</p> <p>Källa: SCB, ursprungligen Skolverket, bearbetat av</p>	

<i>till skolan samt att uppnå fullständiga grundskolebetyg.</i>					Folkhälsomyndigheten.	
Utveckla insatser för förbättrad hälsa för unga vuxna som varken arbetar eller studerar.	Årlig statistik Hur många ungdomar har fått insats?	2019-2020	SVOM	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> I Bräcke och Krokom arbetar man utifrån det kommunala aktivitetsansvaret, där kommunerna erbjuder alla unga stöd. Ragunda har insatsen Samcoach – samarbete mellan samordningsförbundet, FK, AF och kommunen. Samarbete sker även med AMI kring sysselsättning. 	Det har ej varit möjligt att följa upp indikatorn.	
<i>Skapa sociala sammanhang för personer för att minska isolering, ex. via Samordningsförbundet etc.</i>						
<i>Samarbeta med ideella organisationer, ex. JLB.</i>						
Förbättra omhändertagandet av nyanlända barn och unga med psykisk ohälsa.	Antalet utbildningsinsatser	2018-2022	Fredagsgruppen L-IFO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> Stimulansmedel 2020 till traumavårdsinsatser, används till att stärka psykiatrisk traumavård inom BUP till målgruppen asylsökande och nyanlända. Bergs kommun har under läsåret 2019-2020 genomfört arbete med språk- och kunskapsutvecklande pedagogik på samtliga skolenheter med särskild åtanke kring nyanlända barn. Moduler kring PTSD och NPF samt bemötande finns i utbildningen PAX i skolan. I Bräcke kommun har elevhälsan har genomgått en utbildning i TrT, teaching recovery technics. Utvecklingsprojekt i ”Nyanländas lärande ” via skolverket. I Östersund har integrationsprojekt och föräldraskapsstöd genomförs. Två projekt som syftar 	Inga utbildningsinsatser.	
<i>Utbildningsinsatser för personal inom kommunerna och Region Jämtland Härjedalen.</i>						

				till att föräldrar ska få generell ökad kunskap om föräldraskap och friskfaktorer för psykiska hälsa för barn och unga samt ökad kunskap om samhällets stödinsatser		
<p>Öka förutsättningarna för barn och unga placerade i familjehem och HVB-hem att tillgodogöra sig en god psykisk hälsa.</p> <p><i>Implementera och följ den överenskommelse och de riktlinjer som tagits fram för samarbete vid placering i boende utanför det egna hemmet (socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård).</i></p> <p><i>Öka andelen barn och unga som genomgår hälso- /läkarundersökning inför placering i familjehem eller HVB-hem, med ett inkluderat perspektiv av den psykiska hälsan samt tandhälsan.</i></p>	<p>Årligt inhämtande av antal genomförda hälsoundersökningar inför placering.</p> <p>Genomförda aktiviteter</p>	2018-2022	Barnarenan L-IFO	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Överenskommelse finns. Hälsoundersökningar placerade barn har under 2020 följts upp på nationell nivå. • Stimulansmedel riktat till stärkt samverkan 2019 har fördelats till utbildningsinsatser inom område psykisk hälsa/ohälsa för länets familjehem. • I Bergs kommun har ett utvecklings-arbete med familjehemsplacerade barn pågått under pågående 2020. • Bräcke kommun har under året startat familjehemsträffar och ett familjehems-stöd genom sin öppenvård, Elevhälsan arbetar utifrån överenskommelsen och erbjuder bedömningar, individuellt stöd samt stöd på gruppnivå. • Östersund arbetar med Skolfam. Medarbetarna vet att överens-kommelsen finns men kunskapen behöver påminnas om inom skolan. • Inom BuP är överenskommelsen känd men användande av SIP och samverkan mellan region och kommun kan förbättras i samband med att placeringar sker. BUP har arbetat internt med rutiner som ska säkerställa att barn och ungdomar som placeras utanför länet får en specialistvårdsremiss till närliggande BUP. 	SKR:s kartläggning av hälsoundersökningar placerade barn publiceras i slutet av 2020.	
<p>Nollvision avseende antalet suicidförsök/fullborda</p>	Årlig statistik över suicid.	2018-2022	SVOM	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p>	Antal döda per 100 000 invånare, avsiktlig	

<p>de suicid inom målgrupp ungdomar/unga vuxna 15-24 år.</p>			<p>Barnarenan</p>	<ul style="list-style-type: none"> I länet sker utbildning i MHFA-ungdom i syfte att stärka kunskapen om psykisk ohälsa och suicidpreventiva åtgärder. Utöver detta, implementeras PAX i skolan samt YAM i länet. 	<p>självmordshandling (själv-mord), Jämtlands län 15-24 år (inom parentes, placering i riket, placering 1 avser högst andel självmord per 100 000 invånare):</p>	
<p><i>Regionstyrelsen har en nollvision angående antalet fullbordade suicid. Genom förebyggande insatser och tillgång till tidiga insatser ska antalet suicidförsök och fullbordade suicid minska.</i></p>					<p>2015: 26,93 (2) 2016: 6,90 (13) 2017: 14,03 (5) 2018: 35,74 (1) 2019: 0 (21)</p>	
<p>Minska andelen suicid per 100 000 invånare i länet (ungdomar/unga vuxna 15-24 år) år 2020.</p>	<p>Årlig statistik över suicid.</p>	<p>2019-2020</p>	<p>SVOM Barnarenan</p>	<p>Se ovan.</p> <ul style="list-style-type: none"> Målet är uppfyllt och tas bort inför 2021, mål om nollvision kvarstår. 	<p>Andelen suicid i åldersgruppen 15-24 år minskade från 35,74 år 2018 till 0 år 2019.</p>	
<p><i>Genom de mål och insatser som redovisas inom område barn och unga i handlingsplanen ska suicid minska, nollvision råder.</i></p>						

2.2 Främjande och förebyggande arbete

Mål/aktiviteter 2018-2020	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2020	Uppföljning indikator	Resultat
<p>Utveckla det länsövergripande</p>		<p>2018-2022</p>	<p>Fredagsgruppen</p>	<p>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</p>	<p>Antal döda per 100 000 invånare,</p>	

<p>suicidpreventiva arbetet.</p>	<p>Årlig statistik över suicid.</p>		<p>L-IFO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Delar av året har en suicidpreventiv resurs varit anställd inom Regional utvecklingsförvaltning för arbete kom kommun/region. • RJH tog under hösten 2020 beslut om att tillsätta en regionintern samordnare för arbetet med psykisk ohälsa/suicidprevention. • Suicide Zero har efter dialog med regionledningen beslutat att etablera sig i länet. • RJH kommer att delta i Folkhälsomyndighetens antistigmasatsning 2020-2021. • Fortsatt satsning kring MHFA i länet. 	<p>avsiktlig självdestruktiv handling (själv-mord), Jämtlands län alla åldrar. (inom parentes, placering i riket, placering 1 avser högst andel självmord per 100 000 invånare):</p>	
<p><i>Regionstyrelsen har en nollvision angående antalet fullbordade suicid. Genom förebyggande insatser och tillgång till tidiga insatser ska antalet suicidförsök och fullbordade suicid minska.</i></p>	<p>Källa: Dödsorsaksregistret</p> <p>Suicidtankar/-försök Källa: Hälsa på lika villkor, (2018)</p>				<p>2015: 14,17 (7)</p> <p>2016: 16,40 (4)</p> <p>2017: 16,25 (2)</p> <p>2018: 16,92 (3)</p> <p>2019: 12,26 (15)</p> <p><i>Suicidtankar det senaste året: 3 % av kvinnorna och 4 % av männen</i></p> <p><i>Suicidförsök de senaste 12 månaderna: 0,4 % av kvinnorna och 2 % av männen.</i></p>	
<p>Implementera och följa upp den länsövergripande handlingsplanen för suicidprevention.</p> <p><i>Respektive verksamhet ansvarar för att</i></p>	<p>Har planen följts upp? Ja/Nej?</p>	<p>2019-2020</p>	<p>Fredagsgruppen</p> <p>L-IFO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Resurs anställd under delar av 2020 för att arbeta med de mål som har prioriterats i handlingsplanen. • Ingen kommun har rapporterat att de har en lokal suicidpreventiv plan. Dock har två 	<p>De prioriterade aktiviteterna har upp av länsresurs suicidprevention.</p>	

<p><i>implementera handlingsplanen.</i></p> <p><i>Handlingsplanen följs upp på regional nivå.</i></p>				<p>kommuner planer på att ta fram planer integrerat i lokal plan för psykisk hälsa arbetet.</p>		
<p>Öka kunskapen hos personal som möter mål-grupperna avseende suicidpreventiva åtgärder.</p>	<p>Egenskattning före och efter utbildning.</p> <p>Antal MFHA-instruktörer</p>	<p>2019-2020</p>	<p>Fredagsgruppen L-IFO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingen instruktörsutbildning har genomförts 2020. • Suicidpreventiv konferens har varit planerad till november 2020, dock ställs arbetet om till en digital suicidpreventiv dag m.a.a covid-19. • Krokom hade en utbildning i MHFA med fokus unga i början av året innan covid-19. Totalt gick 19 personer. Pga personalomsättning har Krokom i nuläget bara en utbildare på elevhälsan och två på socialtjänsten. Ytterligare två från elevhälsan ska bli instruktörer. • Åre har kört MHFA-utbildningar under våren, men med ett avbrott under den inledande perioden med covid-19. Därefter med reducerat deltagarantal. Kommunen har utbildat 8 instruktörer samt samkört utbildningar med instruktörer från regionen. I dagsläget är tre instruktörer aktiva och fortsätter utbilda under hösten 2020 samt under 2021. Totalt utbildade under första halvåret 2020: 65 personer. Totalt antal utbildade under projekttiden: 360. • Östersund Social- och arbetsmarknadsförvaltningen (SAF) har utbildat i MHFA. Ca sex instruktörer finns. Oklart hur många som utbildats. Östersunds vård- och omsorgsförvaltning (VOF) har inte utbildat i MHFA under 2020. Förvaltningen har en instruktör. 	<p>MHFA-instruktörer i Jämtlands län uppgår till ca 46 stycken 2020.</p>	<p> </p>
<p><i>Utbildningsinsatser.</i></p> <p><i>Implementera metoden MHFA i länets kommuner och inom Region Jämtland Härjedalen.</i></p> <p><i>Suicidpreventiv konferens</i></p>	<p>Antal utbildade personer i MHFA</p>					

				<ul style="list-style-type: none"> RJH kommer att framarbete en struktur för att utbilda i MHFA och/eller Suicide Zeros Våga fråga under 2020-2021. 		
<p>Höja kompetensen kring att möta psykisk ohälsa hos äldre personer.</p> <p><i>Utbildningsinsatser till berörd personal, ex Motiverande samtal.</i></p> <p><i>Följ implementeringen av "Trygg och säker hemma" modellen i de delar som rör psykisk hälsa.</i></p>	<p>Antal utbildningar.</p> <p>Egenskattning före och efter utbildning.</p> <p>Hälsa på lika villkor.</p>	2018-2022	<p>Fredagsgruppen</p> <p>Ledningskraft</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> "Trygg och säker hemma" implementeras i kommunerna. Närvårdsområde Berg och Bergs kommun genomför utbildning för dsk om demens, insatsen bedrivs i projektform och bekostas av stimulansmedel för stärkt samverkan 2019. Folkuniversitetet har erhållit del av stimulansmedel för stärkt samverkan 2019 för socialpedagogiskt arbete med äldre personer. I Krokom har kommunen uppmanat föreningar runt om i kommunen att kunna få ett extra folkhälsobidrag om de anordnar aktiviteter under sommaren som främst riktar sig till ensamma, äldre och äldres hälsa. Men även till familjer i stort. I Åre arbetar anhörigsamordnaren bland annat med äldre och har både grupp- och individuell verksamhet som syftar till att fånga upp personer som sliter med sitt anhörigskap på olika sätt. Åre har även skickat ut information särskilt riktad till äldre med insatser från hemvården och på SÄBO om vart man kan vända sig vid psykisk ohälsa. En stor del av personalen inom hemvården har utbildats i MHFA för äldre. 	<p>Inga utbildningar.</p> <p>Andel kvinnor med nedsatt psykiskt välbefinnande 18% (2010: 7%), andel män 21% (2010: 11 %).</p> <p>Källa: Hälsa på lika villkor länsrapport 2018.</p>	

2.3 Tillgängliga och tidiga insatser

Mål/ <i>aktiviteter</i> 2018-2020	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkans- arena	Aktivitet/analys 2019	Uppföljning indikator	Resultat
<p>Öka tillgängligheten för individen till rätt vård i rätt tid på rätt nivå.</p> <p><i>Kunskapsutbyte och samverkan mellan kommun och region.</i></p> <p><i>Verka för att utveckla distansoberoende vård och behandling i länet. Ex. identifiera webbaserade verktyg med evidens för individ och verksamhet.</i></p> <p><i>Respektive huvudman ansvarar för att utveckla tillgänglig och anpassad information för målgrupperna inom området psykisk hälsa, ex på hemsidor.</i></p>		2018-2022	<p>SVOM</p> <p>Fredagsgruppen</p> <p>Barnarenan</p> <p>L-IFO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Östersunds kommuns VOF och Vuxenpsykiatrien bedriver under 2020 ett projekt som bekostas av stimulansmedel för stärkt samverkan psykisk hälsa i syfte att förbättrad utskrivningsprocessen för personer med tvångsvård eller andra restriktioner • Åres anhörigsamordnare arbetar aktivt med att sprida sitt budskap, både externt och internt. I samband med Corona har kommunen lagt ut information om akut stöd för psykisk hälsa, riktat till både allmänheten, äldre och företagare. I Åre sker möten för att främja samverkan mellan hälsocentralerna och kommunens verksamheter kopplade till människor med psykisk ohälsa. • Östersund SAF har länkar till sjukvård och frivilliga organisationer på webben. Östersunds VOF deltar regelbundet i samverkansträffar med primärvården för att förbättra tillgängligheten för alla medborgare. Anpassning av alternativa kontaktvägar från arbetsterapeut (boendestöd) för målgruppen. Se YouTube ”En arbetsterapeuts syn på det nya arbetslivet”. 		

Öka individens inflytande över sina insatser.	Årlig uppföljning av antalet SIP upprättade i IT-stödet.	2018-2022	SVOM	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Våren 2020 beslutade Fredagsgruppen och LIFO att funktionen SIP-stödjare skulle finnas inom kommunerna och regionen. Ca 70 SIP-stödjare har utsetts i kommunerna/regionen. SIP-stödjarna kommer att utbildas under 2020/2021. Hösten 2021 beslutade Fredagsgruppen och LIFO att inrätta funktionen regional SIP-samordnare för att samordna arbetet med SIP i länet. SIP-samordnarens uppdrag är exempelvis att samordna träffar för SIP-stödjarna och följa upp SIP på länsnivå. De stöddokument som togs fram 2016 om SIP har under 2020 reviderats. IT-stödet Cosmic Link 2 ger ett strukturerat stöd och stödjer en trygg och säker hantering av SIP:ar. 	IT-stödet LINK möjliggör inte att ta ut användbar statistik i dagsläget.	
<i>Utveckla användandet av SIP i riktning mot delat beslutsfattande.</i>						

2.4 Utsatta grupper

Mål/aktiviteter 2018-2020	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2019	Uppföljning indikator	Resultat
Främja den psykiska hälsan hos personer med samsjuklighet av missbruk/beroende och psykisk ohälsa.	Antal konferenser/ utbildningstillfällen.	2018-2022	SVOM Fredagsgruppen LIFO	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 2020-02-11 arrangerade FoU Jämt i samverkan med SKR en dag om ”Handlingsplan mot missbruk och beroende bland unga, 13-29 år”. Ca 70 personer från länets kommuner, Region Jämtland Härjedalen och JLB/NSPH deltog. 	En konferensdag genomförd.	
<i>Synliggöra målgruppens utsatthet i de aktiviteter som</i>						

<p><i>genomförs inom ramen för handlingsplan psykisk hälsa.</i></p> <p><i>Varje huvudman ansvarar för att, i samverkan och var för sig, verka för att personer med samsjuklighet erhåller adekvata stödinsatser. Ex. kan etablerandet av flera sociala sammanhang för målgruppen vara stödjande/förstärkande.</i></p>				<ul style="list-style-type: none"> • Länsövergripande överenskommelse riskbruk, missbruk och beroende har pågått sedan 2019. Representanter från kommun, region och JLB/NSPH har deltagit i processen. Under framtagandet har processledare bytts ut och arbetet stagnerat. Det är av avgörande vikt att arbetet slutförs vilket synliggörs i nytt kortsiktigt mål nedan. JLB/NSPH framhåller att hälsan hos målgruppen inte bara ska främjas utan behandling och insatser behövs för de personer som i dag hamnar mellan stolarna. • Östersunds kommuns SAF erbjuder sammanhållet stöd genom egen heldygnslösning för personer med bl a samsjuklighet. Plan finns att erbjuda utbildning i beroendelära till medarbetare. • Under 2020 har ”Handlingsplan för SAF och VOF – samarbetsområden 2020 – 2023” tagits fram med kort- och långsiktiga mål kring området och målgruppen. VOF och SAF ska tillsammans göra en processkartläggning ”identifiera och ge stöd till medborgare inom SAF och VOF som har psykisk ohälsa och risk/missbruksproblem. 		
<p>Överenskommelse om samverkan kring personer med riskbruk, missbruk och beroende har tagits fram och beslutas senast halvårsskiftet 2021.</p> <p>Nytt mål 2020</p>	<p>Har överenskommelse tagits fram och beslutats? Ja/nej.</p>	<p>2020-2021</p>	<p>SVOM LIFO Fredagsgruppen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nytt mål 2020 		

<i>Den av parterna utsedda arbetsgruppen ska slutföra revideringsarbetet. Kommunerna, primärvården, psykiatrin och JLB-NSPH Jämtland deltar aktivt i revideringsarbetet.</i>						
Främja samernas psykiska hälsa.	Antalet utbildningsinsatser etc.	2018-2022	SVOM	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> RJH verkar för höjd samisk kulturkompetens inom hälso- och sjukvården. Del av RJH:s stimulansmedel till handlings-plansarbetet riktas under 2020 till Samisk kulturkompetens Krokomb samt samiskt arbete i Funäsdalen. Östersunds VOF har synliggjort målgrupp och ansvar i lokala styrdokument, uppdragsbeskrivningar osv. Vård- och omsorgsnämnden (VON) har startat ett samråd med den samiska befolkningen. Tillsammans med den samiska befolkningen ska VON ta fram en handlingsplan som ska säkra att nämnden tillgodoser samernas rättigheter. Planen ska omfatta både vård och omsorg för äldre och personer med funktions-nedsättning. 	Ingen data.	
<i>Bygga kompetens kring samernas psykiska hälsa samt sätt att nå den samiska befolkningen.</i>						
Förbättra omhändertagandet av nyanlända personer utifrån område psykisk hälsa.	Antalet utbildningsinsatser etc.	2018-2022	Fredagsgruppen L-IFO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> Åre har genomfört temakvällar med erbjudande om språkstöd. Under hösten 2020 planeras MHFA för SFI-elever med språkstöd. Östersund SAF genomförde 2019 en särskild satsning på 7tjugo (ett sätt att arbeta med framtidsplanering med unga), utbildning hedersrelaterat våld, utvald personal 		
<i>Utbildningsinsatser för personal inom kommunerna</i>						

<i>och Region Jämtland Härjedalen.</i>				fick utbildning inom TrT - teaching recovery techniques, som är en gruppintervention i syfte att arbeta med traumatiska upplevelser hos unga nyanlända.		
Främja HBTQ-personers psykiska hälsa.	Antal HBTQ-certifierade/diplomerade verksamheter.	2018-2022	SVOM Barnarenan Fredagsgruppen LIFO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> I Åre har biblioteken HBTQ-certifierats RJH har planer om att under 2021 diplomera flera verksamheter inom ramen för FoHM:s satsning kring anti-stigma kopplat till psykisk hälsa/ohälsa. 	Biblioteken Åre, elevhälsan Östersund, Ungdomsmottagningen är certifierade. Inom regionen är kommunikationsavdelningen och hud och kön diplomerade.	
<i>Synliggöra och inkludera HBTQ-persp. i de aktiviteter som genomförs inom ramen för handlingsplan psykisk hälsa.</i> <i>Verka för HBTQ-certi./diplom. av verksamheter inom region och kommun.</i>						
Verka för att det fortsatt ska finnas en tydlig struktur för samverkan inom och mellan berörda myndigheter på individuell och strukturell nivå inom område våld i nära relationer.	Antal kommuner/verksamheter som deltar	2019-2020	SVOM Barnarenan Fredagsgruppen LIFO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> Dag om sekretess på barnahus arrangerad av Ledningsgrupp för myndighetssamverkan ställdes in under våren 2020 och planeras till hösten 2020. 		
<i>Tillsammans mot våld- Regional överenskommelse för att motverka våld i nära relation samt tillhörande handlingsplan ska vara kända och efterlevas av huvudmännen.</i> <i>Respektive huvudman ansvarar för att säkerställa att</i>						

<i>Samverkan sker i enskilda ärenden (SIP kan utgöra ett bra hjälpmedel).</i>						
Främja den psykiska hälsan hos personer med neuro-psykiatriska funktionsnedsättningar.		2018-2022	SVOM	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Se aktiviteter SIP. • I Åre har projekt "Folkhälsosatsning för personer med intellektuell funktionsnedsättning" planerat ett antal aktiviteter för ökad hälsa, där gruppen personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kommer att inkluderas. • I Östersund ska en processkartläggning genomföras under hösten -20 mellan SAF och VOF för att förbättra det stöd som ges till barn med funktionshinder och deras föräldrar. Östersunds VOF har en nyöppnad mötesplats som är en socialt öppen mötesplats för personer med psykisk ohälsa, intellektuella eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar 	Ingen indikator identifierad.	
<i>Varje huvudman ansvarar för att personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i kombination med annan social- och/eller psykisk problematik får tillgång till en jämlik, tillgänglig, samordnad (SIP kan utgöra ett hjälpmedel), god och säker vård och omsorg.</i>						

2.5 Enskildas delaktighet och rättigheter

Mål/aktiviteter 2018-2020	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2019	Uppföljning indikator	Resultat

<p>Utveckla former för brukarinflytande.</p>	<p>Ex. genom rapport från JLB årligen. I vilka sammanhang har JLB bjudits in/deltagit?</p>	<p>2018-2022</p>	<p>Fredagsgruppen L-IFO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisationsbidrag till JLB/NSPH Jämtland har utbetalats för att möjliggöra deltagande i regionala aktiviteter och utvecklad brukarmedverkan. • Hösten 2020 hölls ett dialogmöte med JLB/NSPH och medlemsföreningarna för att diskutera möjliga användnings-områden för brukarmiljonen 2020. • Under senare år har två brukarrevisioner genomförts där JLB/NSPH varit involverade, en på vuxen psykiatrin och en på LSS boenden i Krokoms kommun. Utöver det kan det vara svårt för både kommunerna och JLB/NSPH Jämtland att komma igång med kontinuerlig samverkan, då strategier, förutsättningar och behov inom ramen för vård och omsorg inte har diskuterats. I dagsläget har JLB/NSPH Jämtland inte ekonomiska eller personella resurser att samverka med flera kommuner samtidigt mer än mycket marginellt. • Åre har startat upp en anhörigförening som anhörigsamordnaren stöttar fortsatt. I folkhälsoprojektet finns en etablerad dialog mellan brukare och projektet med syfte att skapa en hållbar långsiktig struktur för målgruppen. • Östersunds VOF har under 2020 vidareutvecklat Dialogforum för hela målgruppen med funktions-nedsättning inom VON:s ansvarsområde för att säkerställa möjlighet till dialog med politik och ledning. 	<p>JLB bjuds in till länsnätverkets möten.</p> <p>JLB har erhållit föreningsbidrag/del av brukarmiljonen för arbete inom ramen för satsningen.</p>	<p>→</p> <p>●</p>
<p>Fördjupa arbetet inom de ini-</p>		<p>2019-2020</p>	<p>SVOM</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker för att nå målet:</i></p>	<p>Struktur har inte upparbetats.</p>	<p>→</p>

<p>tiativ som påbörjats 2018 med syfte att stärka brukarinflytandet inom Primärvård, Ungdomsmottagningen (UM), BUP, vuxenpsykiatri och Patientnämnden.</p>	<p>Har struktur upparbetats, Ja/Nej?</p>			<p>UM letar ständigt efter nya sätt att stärka ungas inflytande/delaktighet i olika frågor, exempelvis genom;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fokusgrupp utanför mottagningen, riktat till HBTQ personer. • UM är under hösten delaktiga i arbetet med att utforma SKR's Nationella patientenkät för Ungdomsmottagningar. • Anonym pappersenkät på mottagningen i samband med olika happenings. • Digital frågelåda på hemsidan med fokus på psykisk hälsa. • Träffa unga ute på skolan i hela länet, åk 8, gymnasiet, särskolan och Navigatorcentrum med tema psykisk hälsa. • Fysisk aktivitet i grupp för unga med sämre psykisk hälsa • ACT -grupp för unga med fokus på psykisk hälsa • Anonym stömlinje för unga nyanlända 3 dagar/v. 	<p>Målet bör tas bort och ingå i långsiktigt mål om att utveckla brukarmedverkan.</p>	
<p><i>Upparbeta en hållbar struktur för ett fortsatt involverande av brukare inom Primärvård, UM, BUP, VP och patientnämnden.</i></p>						

2.6 Ledning, styrning och organisation

Mål/aktiviteter 2018-2020	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2019	Uppföljning indikator	Resultat
Samordna pågående satsningar/projekt		2018-2022	SVOM	<ul style="list-style-type: none"> • Två samordnare har varit anställda under året med uppdrag att samordna arbetet med 	Ja, två samordnare har varit anställda	

<p>inom området psykisk hälsa.</p> <p><i>Länsövergripande samordning.</i></p>	<p>Har regional samordning skett, Ja/Nej?</p>			<p>uppdrag psykisk hälsa för kommunerna och regionen.</p>	<p>under 2020 (50% tjänst vardera).</p>	
<p>Utveckla och stärka den länsövergripande samverkan som pågår inom området psykisk hälsa.</p> <p><i>"Länsnätverk psykisk hälsa" utgör navet i samverkan. Representanter från Region Jämtland Härjedalen (inkl. primärvården) samt kommunerna och JLB deltar.</i></p>	<p>Antal nätverksträffar.</p>	<p>2018-2022</p>	<p>SVOM</p>	<ul style="list-style-type: none"> Länsnätverket har arbetat enligt de mål som inryms i handlingsplanen. 	<p>3 träffar under året.</p>	
<p>Verka för att nationella riktlinjer inom området psykisk hälsa implementeras i verksamheterna</p> <p><i>Representation från länet deltar i arbetet kring nationella programområde (NPO) psykisk hälsa och utvecklandet av regionalt programområde psykisk hälsa (RPO).</i></p>	<p>Har deltagande skett i NPO RPO, ja/nej?</p> <p><i>Ingår representanter från länets kommuner i LPO psykisk hälsa?</i></p>	<p>2018-2022</p>	<p>SVOM</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Under 2020 har samverkan Norrland ang. Regionalt programområde (RPO) pågått enligt plan. I den handlingsplanen psykisk hälsa 2019 uppmärksammades SVOM, genom identifierad aktivitet, på att en struktur för implementering och uppföljning av nationella riktlinjer (inom området psykisk hälsa/ohälsa) bör tas fram. Enligt struktur för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården sker implementering av nationella riktlinjer inom ramen för länens LPO. LPO finns inom Region Jämtland Härjedalen, arbete pågår kring att involvera kommunerna. Ny aktivitet blir att säkerställa 	<p>Aktiviteter/indikatorer från 2019 års handlingsplan är delvis uppfyllda</p> <p><i>Har deltagande skett i NPO RPO, ja/nej?</i></p> <p>Ja</p> <p><i>Har uppdrag getts till arbetsgrupp? Är struktur framtagen och beslutad, ja/nej?</i></p> <p>Nej</p>	

<i>Kommunalt deltagande i lokalt programområde psykisk hälsa (LPO).</i>				kommunalt deltagande i LPO. (grön text, ny aktivitet/indikator).		
Utveckla/tillskapa sociala, öppna mötesplatser.	Inventera antalet mötesplatser i länet årligen.	2019-2022	Fredagsgruppen	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Krokom har inga öppna mötesplatser men skriver på ett större projekt med mål om att öppna tre i kommunen med tillhörande äldrepedagoger. • Åre har ett antal äldre-mötesplatser, dock är ingen öppen utifrån Covid-19. • Östersunds VOF öppnade 2019 – 2020 en mötesplats anpassad för målgruppen med psykisk funktions-nedsättning. Anpassning av målgruppens behov pågår löpande. VOF har 12 mötesplatser varav en är speciellt anpassad för personer med funktionsnedsättning. 	Indikatorn har ej kunnat följas upp då samtliga kommuner ej har rapporterat in antalet öppna mötesplatser.	
<i>Respektive huvudman utvecklar sina mötesplatser i samverkan med JLB, Samordningsförbundet Jämtland Härjedalen, projekt Öppen arena etc.</i>						
Minska stigmatisering och öka förståelsen för psykisk ohälsa.	Mäta antalet aktiviteter.	2018-2022	SVOM JLB	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> <ul style="list-style-type: none"> • RJH ingår 2020-2021 FoHM:s satsning kring anti-stigma kopplat till psykisk hälsa/ohälsa. Ett strategiskt arbete kommer att genomföras inom regionen. • I Åre har temakvällarna genomförts under vinterhalvåret med syfte att både öka kunskap, att vara en mötesplats och ett forum för samtal. MHFA-utbildningarna har vidare ett sådant syfte. • JLB/NSPH framhåller vikten av att utnyttja Hjärnkollsambassadörer med egen erfarenhet som brukare eller anhörig i syfte att arbeta stigmareducerande. Gärna med lämplig grupp av anställda och även personer ur målgruppen. Efterföljande diskussion är ofta meningsfull 	Två kommuner har rapporterat att de genomfört aktiviteter under året. Flera kommuner utbildar i MFHA, vilket är ett sätt att öka kunskapen kring psykisk ohälsa i syfte att minska stigmatiserande attityder.	
<i>Arbeta förebyggande och normskapande genom att ta tillvara brukarnas erfarenheter, exempelvis via Hjärnkoll.</i>						

				avseende just frågor om stigma och hur diskriminering och fördomar ska kunna motverkas, åtminstone inom vård och omsorg.		
Implementera bestämmelserna i lagen "Samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård".		2019-2020	SVOM	<ul style="list-style-type: none"> Ett arbete sker i dialog mellan Regionen och länets kommuner avseende implementering av lagen. 		
<i>Huvudmännen ansvarar för att implementera framtagna rutiner.</i>						

3 AKTIVITETSKOSTNADER

Respektive huvudman ansvarar för att redovisa interna aktivitetskostnader kopplade till handlingsplanens mål.

4 REDOVISNING AV STIMULANSMEDEL 2020

Ekonomisk redogörelse för 2020 års stimulansmedel sker av respektive huvudman.

Länssamordnarna inom område psykisk hälsa redovisar aktivitetskostnader kopplade till 2020 års stimulansmedel för stärkt samverkan, brukarmiljonen och suicidprevention.

Ungdomsmottagningen redovisar aktiviteter kopplade till 2020 års stimulansmedel för ungdomsmottagningar.

BILAGA 1.

Analys 2016 -- Sammanfattning

Utifrån genomförd analys identifierade Sirona Health Solution fyra huvudsakliga rekommendationer, med tillhörande observationer:

- 1. Insatser för förbättrad hälsa, främst hos unga vuxna som varken arbetar eller studerar.**
 - a. Utredd problematik med psykisk hälsa i regionen, speciellt bland unga vuxna.
 - b. En växande grupp som är svår att nå ut till.
- 2. Tydligare riktlinjer för vård av patient och förbättrad information.**
 - a. Otydliga strukturer orsakar oklarhet för verksamheter och patienter, vilket förlänger behandlingstider.
 - b. Avsaknad av tydlig och lättillgänglig information på internet.
- 3. Tillgänglighet till psykiatri i regionen.**
 - a. Barn och ungas vård tycks begränsas av låg tillgänglighet till Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och långa väntetider för hjälp i allmänhet.
 - b. Vuxnas vård förhindras av begränsad hjälp på hälsocentraler och centraliserad specialistvård.
- 4. Förändringar i organisationer.**
 - a. Otydlighet kring ansvar och ledarskap vad gäller psykisk hälsa inom regionen.
 - b. Samverkansrutiner i regionen består av många grupper och befintliga insatser är individberoende.
 - c. Avsaknad av samordningsrutiner i många kommuner

BILAGA 2.**Analys 2017**

Utifrån genomförd kvantitativ analys inom område barn och unga upp till 24 år identifierade Sirona Health Solution en rad observationer och tillhörande förslag på vidare utredningar:

OBS: Analysen bygger på data från tidigare år. Flera rekommendationer som Sirona Health Solution redovisade i sin analys har formulerats till mål och aktiviteter i handlingsplanen. I handlingsplanen framgår att siffror och situation förbättrats positivt för länet sedan analysen. Trots att man inte kan dra allt för stora slutsatser på en så kort tid, är det ändå viktigt att uppmärksamma positiva förändringar i länet.

1. Ungdomar och självmord

Observation:

- a. Länet har en hög andel självmord i åldrarna 14-25 år, bland de högsta i riket (2010-2015)
- b. Målet för väntetiderna vid första kontakt med BUP nås ej, vilket utmärker regionen mot stora delar av riket (2016).
- c. God tillgång till psykiatri är viktig för att kunna behandla uppsökande individer.

Förslag:

- a. Utreda underliggande rotorsaker till länets ökade självmordsincidens.
- b. God tillgänglighet till första linjens vård.
- c. Följ BuP:s följsamhet till t.ex. nationella riktlinjer för vård av barn och unga vid depression och ångest i syfte att minska risken för självmord och förbättrat behandlingsresultat inom BUP.
- d. Implementera Youth aware of mental health (YAM) i skolan.

2. Samhällsplacerade barn

Observation:

- a. I förhållande till riket är andelen barn placerade i institutionsvård och familjehem högre i länet.
- b. Kommunerna Strömsund och Bräcke utmärker sig särskilt med en hög andel barn placerade i institutionsvård. Strömsund utmärker sig även avseende andel barn placerade i familjehem.
- c. Det finns förbättringspotential avseende andelen barn och unga som genomgår läkarundersökning i samband med placering.
- d. Samhällsplacerade barn har sämre hälsa, både psykisk och somatisk, än jämnåriga och dödligheten är nära fem gånger så hög bland unga i åldersgruppen 15-24 år som är eller har varit placerade. Det är vidare 10 gånger vanligare att barn och unga placerade i HVB-hem har vårdats för självskaador. För att förhindra detta krävs riktade stödinsatser från samhället.

Förslag:

- a. Säkra fullständiga grundskolebetyg för målgruppen.
- b. Utred underliggande rotorsaker som kan förklara skillnaden mellan kommuner i länet och riket i stort. Undersök kopplingar mellan olika faktorer inom socioekonomi och familjeförhållanden för individer kopplade till institutionsvård, i syfte att kunna utforma riktade insatser.
- c. Öka andelen samhällsplacerade barn och unga som genomgår läkarundersökning i samband med placering.

3. Skola och UVAS

Observation:

- a. Länet presterar likvärdigt riket gällande andelen behöriga elever i åk 9 till yrkesprogram. Ett antal kommuner står dock ut, framförallt Krokoms och Strömsund.

- b. För unga som varken jobbar eller studerar är länet lik riket i stort men kommunerna Krokomb och Strömsund, samt Bräcke och Ragunda har en högre andel.
- c. Skolprestation och psykisk hälsa är starkt korrelerade och påverkar ömsesidigt varandra.

Förslag:

- a. Utredda och kartlägga riskfaktorer för rotorsaker till bristande skolresultat hos individer i enskilda kommuner i form av socioekonomiska och familjeförhållanden, samt befintliga insatser och åtgärder i skolan och inom socialtjänsten, samverkan mellan elevhälsa och socialtjänst.
- b. Skapa regional/kommunal referensgrupp för att förstå vilka barriärer som de unga i länet upplever.
- c. Följ bristande skolresultat och skolfrånvaro.
- d. Kartlägga andra nationella, regionala och kommunala initiativ för att nå målgruppen UVAS avseende förebyggande och tidiga insatser.

4. Nyanlända och ensamkommande barn

Observation:

- a. Länet har en högre andel nyanlända och ensamkommande barn än riket.
- b. Denna grupp är att betrakta som särskilt utsatt för psykisk ohälsa då ungdomarna vuxit upp under osäkra omständigheter. För att undvika att hamna i utanförskap krävs stora insatser från samhället, bland annat psykiatri, skola och socialtjänst.

Förslag:

- a. Undersöka psykiskt mående hos unga nyanlända och ensamkommande samt ta reda på deras behov.
- b. Tillskapa en regional referensgrupp med brukare från gruppen för att försöka fånga upp idéer och förbättringsförslag som syftar till integration.
- c. Behörighet till yrkesprogram är relevant även för denna utsatta grupp.

Utifrån genomförd kvalitativ analys (703 respondenter i åldrarna 14-25 år) drog Sirona Health Solutions en rad slutsatser:

1. Mående

- a. Kvinnor och övriga könsidentiteter verkar må sämre när det kommer till psykisk ohälsa, jämfört med män.
- b. De rapporterade besvären verkar öka med åldern.
- c. Inga tydliga mönster går att utläsa när det gäller grad av rapporterad psykisk hälsa i enskilda kommuner, sysselsättning eller härkomst.
- d. Barn som bor på HVB-hem verkar dock ha svårare besvärsgard än andra ungdomar (ängslan, oro, ångest, nedstämdhet)

2. Förtroende för vården

- a. Att vända sig till BUP och skolkurator/elevhälsa rekommenderas generellt av respondenterna, oberoende skärning.
- b. En stor andel av dem som kategoriserats som övrig könsidentitet vet ej var de ska vända sig för att få stöd och behandling.
- c. Män svarar i stor utsträckning att de ej vet hur troligt det är att en viss aktör skulle kunna hjälpa/stödja deras vän att må bättre. Det finns ingen könsskillnad avseende huruvida man vet var man skulle vända sig om man själv skulle drabbas av psykisk ohälsa

3. Kontakt med vården

- a. Män söker hjälp/stöd i mindre utsträckning än de två andra könsidentiteterna.
- b. Det söks mer hjälp/stöd högre upp i åldrarna.
- c. 20-30% av respondenterna har ännu inte sökt hjälp trots påtagliga besvär med psykisk ohälsa.

- d. Ca 70% vet var de kan vända sig vid besvär, oavsett uppdelning av kön, besvärsgard och frekvens samt kommun.
- e. BUP verkar vara den mest besökta aktören av alla vid psykisk ohälsa.

4. Nöjdhet efter kontakt med vården

- a. En majoritet av samtliga könsidentiteter är nöjda med den vård/hjälp/stöd de har mottagit.
- b. I aktörsuppdelningen är en majoritet av respondenterna antingen neutrala eller nöjda med den/hjälp/stöd de mottagit.

5. Behov hos utvalda grupper

- a. Kvinnor, boende på HVB-hem och de som uppgett att de är missnöjda med vården skulle föredra stöd genom mottagningsbesök.
- b. De som angett annan könsidentitet och de som mår dåligt men ännu inte sökt hjälp anger att de inte vet genom vilken kanal de önskar få stöd.
- c. Kvinnor och de som mår dåligt men ännu inte sökt hjälp ser det som viktigt att kunna känna förtroende för den de ska prata med om de söker hjälp.
- d. Majoriteten av dem som angett annan könsidentitet och de som uppgett att de är missnöjda med vården vill bli tagna på allvar om de skulle söka hjälp.
- e. Boende i HVB-hem ser de som viktigt att bli lyssnad på om de skulle söka hjälp.

Flera rekommendationer som Sirona Health Solution redovisat i sin analys har formulerats till mål och aktiviteter i handlingsplanen.

Analys 2018 - sammanfattning

Sammanfattande reflektioner

Insatser för att förebygga ohälsa

- Analysen har visat att användandet av evidensbaserade metoder för att förebygga psykisk ohälsa inom socialtjänst och skola/elevhälsa är liten i länets kommuner. Verksamheterna uppger dock att en rad andra insatser/modeller/arbetsätt används för att förebygga psykisk ohälsa, det är oklart om dessa är beforskade. Det är svårt att avgöra vilken effekt olika insatser har på barn och ungas psykiska hälsa om de inte är tillräckligt beforskade, detta behöver verksamheterna vara medvetna om.
- Kunskapsnivån kring att förebygga psykisk ohälsa upplevs inom skola/elevhälsa vara hög. En reflektion är dock att kunskapsnivån kan behöva stärkas så att den är hög inom alla delar av skolan, inte endast inom elevhälsan utan även hos lärare och annan skolpersonal. Inom socialtjänsten upplevs kunskapsnivån ej vara tillräcklig. Det är av vikt att kunskapsnivån är hög inom socialtjänsten, socialtjänsten är en verksamhet som kontinuerligt möter barn och unga som löper risk att utveckla psykisk ohälsa. Under 2018 har riktade medel utgått till kommunernas socialtjänst från Socialstyrelsen som bland annat syftat till att öka kunskapsnivån, förhoppningsvis ger detta positiva effekter.
- Förebyggande samverkansnätverk finns i många kommuner men inte i alla. Kommunerna bör prioritera att få till stånd en fungerande samverkansstruktur. Samtliga kommuner bör ha etablerade nätverk för förebyggande samverkan (där socialtjänst, skola/elevhälsa och hälso- och sjukvården ingår).
- En viktig faktor för att kunna förebygga psykisk ohälsa är ett fungerande samarbete mellan Barn- och ungdomspsykiatri (BUP), skola/elevhälsa och socialtjänst. Flera kommuner lyfter känslan av att BUP inte är närvarande i kommunen. BUP delger dock att man har en samverkan med både socialtjänsten och skolan, i samtliga kommuner. En etablerad närvaro av BUP är av största vikt för att få till en förebyggande samverkan och tidiga insatser till barn och unga. Samverkan, på både strukturell nivå och i enskilda ärenden, bör således prioriteras av verksamheterna.
- Ungdomsmottagningen är en viktig aktör i det förebyggande arbetet. De statliga medlen har bidragit till att ungdomsmottagningen har kunnat utöka sin verksamhet, detta är positivt och fler unga nås idag av verksamhetens insatser.

Insatser för att förbättra skolresultatet

- Andelen elever som har behörighet till gymnasiet minskade i länets kommuner 2015-2017. Analysen har visat att kommunerna arbetar på olika sätt med att analysera samt förbättra skolresultaten bland eleverna. Kommunerna gör många och viktiga insatser för att möjliggöra att flera elever ska klara grundskolan. En reflektion är att ett erfarenhetsutbyte mellan kommunerna kring insatser för att förbättra skolresultatet hos eleverna samt dess effekter skulle kunna bidra till att fungerande insatser sprids över länet, vilket på sikt skulle gynna samtliga av länets elever.

Insatser för barn i behov av sammansatt stöd

- SIP är ett viktigt verktyg för samverkan kring barn i behov av särskilt stöd. I fyra kommuner har skolan möjlighet att initiera en SIP. Ett sätt att stärka samverkan i enskilda ärenden skulle kunna vara att arbeta för att flera kommuners skola/elevhälsa ges möjligheten att ta initiativ till SIP.
- Att socialtjänst, skola/elevhälsa och BUP samverkar kring barn och unga i behov av sammansatt stöd ses som viktigt för samtliga verksamheter. Det sker samverkan i olika former och på olika nivåer, vilket är positivt. Ett konkret exempel på insats där samverkan sker på individnivå är den mellan Östersunds kommuns socialförvaltning och BUP vilka sedan 2017 har ett IKB-team (Intensiv kontextuell behandling). Ett annat exempel är SkolFam som nyligen påbörjats i Östersunds kommun i samverkan mellan socialtjänst och skola/elevhälsa. På sikt skulle kanske dessa samverkansformer kunna spridas till andra kommuner i länet.
- Verksamheterna upplever både möjligheter och hinder avseende samverkan kring barn och unga som är i behov av sammansatt stöd och det är av vikt att både värna om pågående samverkansformer samt kontinuerligt se över om det finns möjlighet att utveckla samverkan. För att stärka samverkan kring samhällsplacerade barn är det av vikt att överenskommelse och riktlinjer om samarbete avseende placerade barn implementeras i verksamheterna.

Resultatet av specialistinsatser

- Tillgängligheten till en första bedömning inom 30 dagar hos BUP förbättrades mellan 2016-2017 men ser ut att åter ha minskat 2018 (per augusti 2018 ligger tillgängligheten på i snitt 67%). Tillgängligheten behöver förbättras i syfte att barn och unga ska kunna få adekvat stöd.
- Avseende tillgänglighet till fortsatt utredning/behandling inom 30 dagar har inte inrapportering skett till väntetidsdatabasen under året. Inrapportering till väntetidsdatabasen behöver komma till stånd för att möjliggöra uppföljning av tillgängligheten.
- Länet ligger något lägre än riket vad gäller förskrivning antidepressiva medel. Avseende lugnande och ångestdämpande medel samt ADHD-läkemedel ligger man betydligt lägre än riksgenomsnittet. Man har vidare lägre andel unga som vårdats inom slutenvård med psykiatrisk diagnos än riksgenomsnittet. Vad avser barn och unga som vårdats inom slutenvård efter avsiktlig självdestruktiv handling ligger man dock över riksgenomsnittet.
- Andelen suicid per 100 000 invånare i åldersgruppen 15-24 år har under flera år varit högre i länet än riket, 2016 minskade dock andelen kraftigt. Det minskade antalet suicid är positivt, vi har en nollvision i länet, dock är det ej möjligt att dra några långtgående slutsatser kring statistiken och dessa behöver följas över längre tid för att se att en minskning verkligen har skett. Varje självmord måste ses som ett misslyckande från samhällets sida och riktade insatser från samtliga verksamheter som möter barn och unga behöver komma tillstånd för att minimera de risker som finns.